

CATALUNYA FRANCISCANA

ANY XLIX - NÚM. 242 - GENER-ABRIL DE 2013

A scenic landscape photograph of a dirt path in a wooded area. The path is on the right side, leading into the distance. Large, dark rocks are prominent on the right side of the path. The background shows a mix of green trees and a hazy sky. In the foreground, a wooden fence made of logs is visible on the left side.

Fra René i la vocació
Apologia de la fe
Liliana Cavani i Francesco
El descens als inferns

Foto coberta:
Ràfels, massís del Port (Terol)

EDITA:
Caputxins de Catalunya i Balears
www.caputxins.cat

DIRECTOR:
Josep Manuel Vallejo

CONSELL DE REDACCIÓ:
Montse Andreu
Daniela Turull
Enric Emo
Jesús Romero

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Esteve Fornaguera
Avda. Diagonal, 450
08006 Barcelona
Telèfon 934 161 812

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
Normal: 20 €
De suport: 30 € per amunt
Número solt: 5 €

Impressió:
Romero indústria gràfica, s.l.
Tel. 934 621 848

Dipòsit legal: B. 8297-59

ÍNDEX

EDITORIAL

LA LLUM ESVAEIX LES TENEBRES

Josep Manuel Vallejo

1

ESPAI FRANCISCÀ

Testimonis

UNA HISTÒRIA D'AMOR

Teresa Valero i Melgosa

2

HE INTUÏT UNA MICA DE FELICITAT. LA MEVA VOCACIÓ A LA VIDA RELIGIOSA

René Héctor Rodrigo

4

Articles

EL DISCERNIMENT DE L'ESPERIT DEL SENYOR

Remei Garcia

8

PETITA APOLOGIA D'ALGUNS CONTINGUTS ESSENCIALS DE LA FE

Eduard Rey

10

PASSIÓ I RECONCILIACIÓ

Josep Manuel Vallejo

16

ESPAI CENTRAL: RECERCA 55

LA REGISTA LILIANA CAVANI I FRANCESC D'ASSÍS

Frederic Raurell

ESPAI BÍBLIC-TEOLÒGIC

ELS SALMS: MIRALL I CONTEMPLACIÓ

Jesús Romero

18

LA FE DE L'HOMME BÍBLIC

Begoña Fornes

21

EL DESCENS ALS INFERNS

Josep Manuel Vallejo

25

ESPAI HISTÒRIC

EL CARDENAL VIVES I TUTÓ, A CENT ANYS DE LA SEVA MORT

Valentí Serra de Manresa

30

ESPAI ARTÍSTIC

PASCHA NOSTRVM

33

NECROLÒGICA

FRA JOSEP MARIA GARCIA

Joan Botam i Josep Manuel Vallejo

36

LLIBRES

FRANCISCO DE ASÍS CONTEMPLA A JESÚS

38

CON CARTONES POR LA CALLE

38

BAKHITA (DVD)

39

EDITORIAL

LA LLUM ESVAEIX LES TENEBRES**FRA JOSEP MANUEL**

Gràcies als dies de Pasqua amb la seva plenitud en la Pentecosta, la realitat, tan negra i negativa com ens la pinten, esdevé il·luminada, transfigurada, vivificada. La icona de l'Anàstasi de la tradició cristiana oriental, mostrant com Jesús Ressuscitat davalla als inferns per alliberar la humanitat caiguda i prostrada en les tenebres, és una bona plasmació del misteri de Salvació. La nostra revista ha volgut situar-se en aquesta perspectiva positiva, esperançada, lluminosa del Misteri Pasqual per animar i infondre esperança als nostres contemporanis sumits en el pessimisme i el derrotisme.

Per això, el número que teniu a les mans comença amb dos testimonis punyents de persones que han trobat la joia i la felicitat del cristianisme i s'hi han abocat de ple, renunciant a la seva vida anterior. Es tracta de Teresa Valero, laica al servei de l'Evangelització a Solsona i Fra René, germà nostre, que acaba de comprometre's en la vida de framenor caputxí.

La Secció Bíblica aquest cop va força enriquida, amb articles de fra Jesús Romero sobre els Salms i com retrobar-nos i resar

amb ells; un altre de la germana Begoña Fornes sobre el significat de la fe a la Bíblia, i un sobre el Descens als Inferns del qui subscriu aquestes lletres. La reflexió sobre els continguts de la nostra fe, que ens esforcem en aprofundir durant aquest any a l'Església, ve enriquida per una reflexió de Fra Eduard Rey sobre uns articles del Credo: l'Església i Jesús.

A la part central, al tema de la RECERCA, publiquem un interessant relat del diàleg entre Frederic Raurell i Dino Dozzi amb la directora de cinema Liliana Cavani, en relació al seu interès sobre Francesc d'Assís, en ocasió de la realització del seu film *Francesco*.

Al final dediquem un record sentit al nostre germà Fra Josep Maria Garcia que darrerament ens ha deixat per anar a la casa del Pare.

La realitat il·luminada per la Pasqua, no deixa d'ésser difícil i dolorosa, però la llum i la companyia de Jesús Ressuscitat li confereixen un altre color, una altra textura, un altre sentit, i una altra vitalitat prenyada d'Esperança.

UNA HISTÒRIA D'AMOR

TERESA VALERO I MELGOSA

En aquest escrit intentaré explicar la meva experiència cristiana que m'agrada definir com una bonica història d'Amor, encara que sempre em costa perquè és tant l'Amor vessat pel Senyor que el paper escrit queda pobre i insignificant.

Diuen que la nit de Nadal és “màgica” “especial”, per a mi va ser un abans i un després en la meua vida, va ser com renéixer i sentir que realment llavors havia arribat a casa, al lloc on sempre m'havien esperat.

Vaig tenir una educació catòlica en la meua infància, els meus pares em portaven a missa cada diumenge, però quan va arribar l'adolescència em vaig allunyar de la fe, no havia tingut una trobada personal amb Jesucrist. Jo era la típica dona d'avui en dia, autònoma, feminista, perfeccionista i en una recerca constant. Tenia tot, un espòs, unes filles fantàstiques, una casa, una bona feina. Era comptable d'una gran empresa distribuïdora de lubricants Repsol, una empresa on era reconeguda i estimada i cobrava una bona nòmina.

Tenia tot però no tenia res. Vivia de la il·lusió d'unes vacances en un país llunyà, Índia, Tailàndia, Egipte, havien estat algunes de les destinacions, però quan havia acabat el viatge el buit era enorme, tant que la meua vida es va veure centrada en el treball. Podia estar hores i hores treballant en aquesta gran empresa, això alimentava el meu buit. Era un peix que es mossegava la cua, com més treballava la meua ansietat era

més gran, fins que vaig caure en un quadre depressiu, ja no podia viure, ni dormir, sense prendre ansiolítics.

Algunes persones m'havien convidat a anar a la parròquia, però a mi aquest món no m'interessava, és més, desconfiava, em semblava antiquat, amb unes idees que no anaven enlloc, i també sectari. Sí però, jo havia seguit el camí dels sacraments, m'havia casat per l'Església, havia batejat les meves filles, i les portava a catequesi per a la comunió. Vivia una fe sociològica.

Marta, la meua filla petita, estava preparant-se per la confirmació i va començar a demanar-me que volia ser escolaneta de la missa que el sr. bisbe feia cada diumenge a la tarda a la Catedral de Solsona. Jo em vaig negar a aquesta petició, no volia que la meua filla s'impliqués més del necessari amb l'Església i, a més, això significava que com la meua filla era petita, 10 anys, jo l'hauria d'acompanyar a missa cada diumenge.

La meua petita va ser tan insistent que al final vaig haver d'accedir a la seva petició però amb la condició que començés la nit de Nadal.

Aquella nit la Marta estava radiant i l'Església tenia una llum especial, el sacerdot que estava a càrrec dels escolans, ara el meu bisbe, transmetia una alegria que jo mai havia viscut abans. La meua pregunta va ser: què li passa a aquesta gent que estan tan feliços?

Ara sé que aquella nit el Senyor m'estava esperant, que va vessar el seu Amor en el meu cor i això em va canviar la vida. La meua filla petita i el Xavier, el sacerdot que ara és el meu bisbe van ser els instruments que el Senyor va utilitzar per tornar-me a la casa on sempre m'havia esperat.

Aquí va començar un camí que només acabarà el dia en què la meua vida es clogui i pugui trobar-me amb el meu Déu, amb el meu Amor, amb qui és la raó de viure del meu dia a dia, amb qui em llevo i amb qui me'n vaig a dormir.

Vaig deixar la meua feina a la gran empresa i des de fa quatre anys estic treballant per a l'Església i mai no he estat tan feliç. El meu encàrrec principal és la Delegació per a la Nova Evangelització, sembla una broma oi? Jo què "persegua" als cristians, especialment crítica amb els capellans, ara sóc la responsable de tornar la gent a l'Església, però per al Senyor no hi ha límits possibles i té un bon sentit de l'humor.

Ara l'Església és la meua família i la meua felicitat treballar perquè la gent que està allunyada, les persones, grans, joves, nens, trobin el Senyor. Sovint quan vaig pels carrers i veig les cares demacrades de la gent elevo una petició al Senyor: Com te les puc presentar, Senyor, per què et coneguin? Com puc, Senyor, ajudar-te a omplir la teua Església?

La nit de Nadal sempre serà el meu aniversari, l'aniversari de néixer a una nova vida, com Nicodem i moltes persones que un dia l'Amor de Déu els va canviar la vida. Aquest Nadal passat va tenir lloc el sisè aniversari i vaig tenir el goig de compartir-lo amb una família estimada, germana, la família de Roberto Reed, un pastor protestant de La Corunya. A través de la meua tasca en l'Església també he pogut conèixer i conèixer altres Esglésies, com la protestant, en la qual tinc bons germans.

L'església aquesta nit de Nadal, amb la música d'orgue solemne, tornava a estar radiant i amb una llum especial, Jesús tornava a néixer en els nostres cors, i les diferents confessions cristianes s'unien en un sol cor i un sol Esperit.

HE INTUÏT UNA MICA DE FELICITAT

La meva vocació a la vida religiosa

FRA RENÉ HÉCTOR RODRIGO

M'agrada la música, estar amb els amics, llegir, la natura... com qual-sevol jove. Jugava molt a futbol, i, si puc, encara ho faig. També vaig tenir una promesa durant bastants anys. Ah, però ara sóc frare. Un frare caputxí és algú que vol viure segons l'Evangeli de Jesús de Natzaret, a l'estil de sant Francesc d'Assís... En això ja no sóc com un jove "normal".

És evident que la meva vocació a la vida religiosa és coherent amb la vida mateixa en Déu i de servei envers els altres. He cercat i cercat però no hi ha res

que objectivament em faci estar aquí. En realitat, he trobat la meva vocació en les circumstàncies de la meva vida. En un moment concret, les circumstàncies em fan plantejar seriosament com vull jo seguir Jesús. Però res de determinismes, és a dir, res de visions sobrenaturals, res d'aparicions divines... Això sí, he intuït una mica de felicitat. I ha anat creixent en el meu interior la certesa que Jesús em crida a estar amb ell i amb els altres.

No ha estat fàcil assumir això que us acabo d'explicar. En nosaltres, i sobretot quan som joves, sempre hi ha el desig de

seguretats, d'entendre-ho tot de cap a peus. Però aspirar a la seguretat total és condemnar-se a la infelicitat, a l'amargor, a creure que els altres van en contra nostre. En canvi, quan a poc a poc s'entra en aquesta dinàmica d'optar, confiar i esperar, un se sent profundament alliberat de les seves pors i ferides i és capaç d'entregar-se per fi sense reserves. Com us deia abans, en la meua història personal no hi ha hagut res que m'hagi conduït directament a la vida religiosa, però sens dubte moltes realitats m'han anat conformant amb el temps. Tot un seguit de situacions, fets i persones m'han mostrat Jesús i això m'ha ajudat a optar pel Déu de la vida.

L'emigració de Bolívia cap a Catalunya (2006) és una d'elles. Sense aquesta experiència seria incomprendible la meua opció a la vida religiosa. Doncs, passo a explicar-vos com aquesta experiència m'ha ajudat a créixer com a persona i com a cristià.

Abans de fer-me frare, molt sovint he considerat l'exèrcit com la meua segona família. De fet una de les transformacions més fondes que m'ha permès l'exèrcit ha estat en l'estil de vida (disciplina sobre disciplina), però també he pogut viure al servei dels altres. I ara, amb el temps en la vida de frare, he anat entenent el valor de la diversitat en la comunitat. Per a mi ha estat profundament enriquidor trobar-me amb persones de diferents edats, de diferents maneres de pensar, de viure, i fins i tot d'entendre el seguiment de Jesús. Aquesta realitat m'ha obert horitzons, m'ha ajudat a respectar i a valorar la diferència. He pogut comprendre que el veritablement desitjable és la unitat d'allò plural, no la uniformitat del que és igual.

La natura ha estat el marc on tot l'anterior ha succeït. Sense adonar-me'n, els campaments i les excursions m'han fet

un enamorat de la natura i, en últim terme, m'han desvetllat el Déu de la Creació. Tot seguint el ritme de la natura he descobert amb claredat la meua pròpia fragilitat i limitació, perquè quan contemplo la natura no puc deixar de reconèixer-me creat, i finalment cridat a lloar al Creador, la font de vida.

Justament quan la meua situació personal era més difícil, i m'hauria pogut tancar sobre mi mateix, des dels tallers de "psicologia autoanalítica i guarició del nen ferit" se'm va ensenyar a entregar-me

als altres. Va ser providencial, no va suposar cap fugida de la realitat, sinó, ben al contrari, em va situar en la realitat de forma nova, des del servei. La possibilitat de vessar la meva afectivitat en els altres anava imperceptiblement curant les meves ferides. Sorprès, entenia que, tot ajudant els altres, en el fons ells eren els que m'ajudaven a mi. Davant de tot això, ara amb els frares en la fraternitat, el meu jo egoista, els meus *hobbies*, els meus interessos o gustos van passant a segon terme, com a expressió de la meva disponibilitat total. D'aquesta manera, amb el temps, la fe en el Crist i l'entrega al proïsme es van conformant com les dues cares de la mateixa moneda. Si vull seguir Jesús és per viure per als altres i si vull ajudar els altres és per fer allò que Jesús mateix va fer.

Ja des dels primers dies en els tallers de "psicologia autoanalítica i guarició del nen ferit", valorava la constància en la pregària. Tot i que no sabia gairebé a qui s'adreçava, vaig anar adquirint fidelitat. Cada dissabte acabàvem l'activitat amb una estona dedicada al Senyor. Molt sovint es tractava de revisar el dia, i d'aquesta manera no hi ha dubte possible que vida i pregària estan en connexió. Una ens duu a l'altra. La realitat ens porta a donar gràcies a Déu i a demanar-li perdó per no estimar encara com Ell; mentre que en la pregària reconeixem el pas del Senyor en l'estona que hem compartit. Ara, en la vida de frare sento la crida a treballar la meva relació personal amb Ell, per donar més sentit a les pregàries viscudes en comunitat. En el P. Miquel Colom trobo un bon confessor i un bon germà. Ell sempre m'aconsella de "no tancar-me en les pròpies limitacions, sinó sortir a l'encontre de l'altre, viure entregat, estar sempre a punt". Aquesta perspectiva dóna un sentit renovat a la meva fe; deixo enrere el desànim i vaig

caminant sempre endavant. Alhora la fraternitat em desvetlla el sentit de l'Eucaristia com a moment privilegiat de trobada amb el Senyor que es fa present.

Cap als 24 anys vaig prendre consciència que Déu no és un afegit en la meua vida. Ell n'és el motor, el que la impulsa i el que li dóna sentit. Els referents familiars sobre la fe sempre havien estat bastant limitats. Molt de tant en tant anàvem a missa, però era un acte folklòric, poc viscut. A casa no hi havia experiència personal de Déu a transmetre. Per això, la imatge que en aquell moment tinc d'Ell és encara bastant pobre, però molt valuosa. Per a mi Déu és com un amic, un bon amic, el millor amic. Més tard, i sobretot gràcies a l'experiència d'emigrar de Bolívia cap a Catalunya (2006), Déu se'm fa present com un company de camí, el que fa ruta al meu costat.

Les pregàries de Taizé em parlen d'un Déu sempre més gran que totes les imatges que jo pugui tenir. No es tracta d'un Déu llunyà (fora del món), sinó misteriosament compromès i encarnat en el nostre món. L'experiència viscuda en el sagrament de la reconciliació (el dia que vaig conèixer els caputxins i fra Eduard) és la que em fa proclamar la misericòrdia de Déu. Ell sempre m'acull, tot i que jo no em cregui digne del seu amor i perdó. És el Déu infinitament bo, tendre, acollidor, comprensiu... Finalment, el servei que fem als pobres en el convent (donar de menjar, dutxa, etc), em fa descobrir que el Déu de Jesús també és el Déu dels pobres, dels exclosos, dels oprimits, d'aquells que no compten per a la història. I és allà on em sento cridat a viure de forma total (radical) el servei als més pobres.

Aquestes experiències (i altres) són les que van afavorir que en un moment concret fos capaç de preguntar-me: "Què vol Déu de mi?" Ja feia temps que duia

aquesta pregunta al cor, però no volia formular-me-la, per por al compromís. Des del moment que en vaig deixar de fugir, començà la meua història explícita de la vocació. Els esdeveniments (o la providència) van fer que justament en aquella situació conegués un caputxí (fra Eduard). Amb ell vaig començar un procés de discerniment per anar veient quina era la resposta que el meu cor desitjava. Gràcies a la pregària tipus examen del dia, Déu se'm fa més present en el quotidià, en el dia a dia. Vaig anar aprenent a ser fidel en la pregària diària enmig del soroll de la meua feina de cuiner en un restaurant. Durant tot el procés m'acompanyà la joia, la pau i el fet de sentir-me profundament lliure. Evidentment en alguns moments els dubtes m'assetgen i

em fan més conscient del que suposa la vida com a religiós. Però el que veritablement m'impulsa és el desig de ser un dels onze deixebles de Jesús.

A la fi, després d'un any de discerniment vaig optar pel seguiment de Jesús dins de l'Orde de Framenors Caputxins. La meua decisió vocacional té poc de voluntarisme (jo faré, jo podré) i molt de confiança en la gràcia de Déu. Sense Ell el meu procés no hauria existit. Però sobretot, sense Ell, jo no perseveraria més d'un dia. Vull acabar amb una petita certesa: si Déu em va "embolicar" que sigui frare, doncs, estic segur que Ell em donarà les forces per tirar endavant. Només desitjo de tot cor que alguna de les coses que us he explicat de la meua vida hagin ressonat en els vostres interiors.

EL DISCERNIMENT DE L'ESPERIT DEL SENYOR

REMEI GARCIA

En el rerefons d'aquesta *Admonició* hi trobem la influència de sant Pau, en concret de *Rm 8*, on es parla de dues categories de persones: aquelles que es deixen guiar per la naturalesa humana, dèbil i solidària amb el pecat, i aquelles que es mouen dins l'esfera de l'acció de l'Esperit. L'home carnal ho és quan viu una vida limitada a un horitzó purament terrè (lleugeresa, aferrament a les riqueses, concupiscència) que el fa incapaç d'acollir el misteri de Déu; en canvi, l'home espiritual està en disposició de donar una correcta valoració dels esdeveniments i de tota la realitat, perquè està il·luminat per l'Esperit.

No podrem gaudir dels fruits de l'Esperit sense que primer no hàgim mort a les obres de la carn. La victòria sobre l'esperit carnal s'assoleix mitjançant un procés penitencial, i aquest procés és un itinerari, un camí de desapropiació del propi jo per a situar-se així en l'impuls de l'Esperit del Senyor i de la seva *santa operació* (cf. *Rb 10,8*, on sant Francesc fa la confrontació entre les obres de la carn i els fruits de l'Esperit); aquest ha de ser el nucli central de tota vocació: cercar Déu i la seva santa operació, ja que aquell que posseeix l'Esperit del Senyor cerca la humilitat, la paciència, la pau...

Sant Francesc ens exhorta aquí a desitjar l'Esperit del Senyor, a bandejar l'orgull, que ens pot allunyar dels germans. Sovint nosaltres mateixos cons-

Admonició 12

Es pot conèixer si el servent de Déu té l'esperit del Senyor, així: si és que, en obrar el Senyor algun bé per mitjà d'ell, tanmateix no s'enorgulleix la seva carn, que sempre és contrària a tot bé, ans als seus ulls es té encara per més menyspreable i es considera inferior a tots els altres homes.

truïm mecanismes de defensa o barreres que no ens deixen veure amb objectivitat les nostres actituds envers els altres. Per això ens cal discerniment.

Només des d'una veritable pobresa, senzillesa i llibertat d'esperit (condicions bàsiques també per a ésser en plenitud deixebles de Jesús), es pot oir el vent de l'Esperit que aboca la totalitat de la persona vers la voluntat de Déu. Pau ens deia que hem de formar la ment no segons la mentalitat del món, sinó segons la de Jesús (cf. *Rm 12,2*), d'aquesta manera esdevindrem homes nous sota el guiatge de l'Esperit (*Rm 8,14*).

Aquesta *Admonició* no parla del discerniment d'una manera explícita, però fa tot un judici d'aquell que és verament el servent de Déu i, per tant, es troba en la línia del discerniment. Comença parlant de com es pot conèixer aquell que es

deixa guiar per l'Esperit del Senyor: *en obrar el Senyor algun bé per mitjà d'ell, tanmateix no s'enorgulleix la seva carn.* Es mostra humil davant les manifestacions de Déu; és conscient que la seva riquesa procedeix de la gran misericòrdia de Déu.

El servent de Déu no es dona importància, no es creu algú: *es té encara per més menyspreable i es considera inferior a tots els altres homes.* És a dir, és conscient que tot el bé que fa prové de Déu, de la seva gratuïtat; per això se sent indigne. Aquesta és la gran lluita de tot home o dona que vol seguir Jesús, que una vegada feta la feina, hom s'ha de jutjar servent inútil. En el fons, tots ens en considerem, d'una manera o altra, però el problema s'aguditza quan el nostre jo vol sobresortir per damunt de tot. No vol dir deixar-se aixafar per l'altre, o inhibir-se per por de l'altre, perquè això seria soterrar els nostres talents. Es tracta de vèncer tot allò que és contrari a l'Esperit del Senyor, sense caure en la subtilesa de fer-se la víctima.

Com podem veure, el discerniment és un procés, una recerca contínua de la voluntat del Pare, una posició crítica des de la fe davant el nostre món d'avui. El qui

discerneix està sempre en situació de vetlla i intenta posar-se sota la moció de l'Esperit del Senyor.

Mai no podrem comprendre completament aquest misteri d'amor, aquesta immerescuda elevació a la intimitat de Déu. Com hem d'agradir a Déu aquesta meravella!

PETITA APOLOGIA D'ALGUNS CONTINGUTS ESSENCIALS DE LA FE

FRA EDUARD REY

Introducció

Aquesta reflexió va néixer per sorpresa un matí de diumenge de setembre. En contra de tots els plans que jo m'havia fet per un dia que es plantejava estranyament (molt estranyament) tranquil, em va tocar suplir fra Cinto, que no es trobava bé, a la trobada de començament de curs amb els terciaris al Montnegre. De manera que mitja hora abans de marxar em vaig assabentar que hauria de donar una xerrada sobre la fe. Fra Cinto m'explicà, molt ràpidament, com ho volia plantejar. Ell havia escrit, deu anys enrere, un "Credo", publicat al número 32 de la revista *Recerca*. Volia reprendre aquell text, però llegint-lo des del final. Amb aquestes instruccions, em vaig passar el viatge fins al Montnegre llegint el seu "Credo" cap enrere, com els crancs.

Per sort, coneixia bé el text. Fa deu anys, quan fra Cinto el preparava, l'havíem comentat. A més, aleshores jo em cuidava de la maquetació i correcció de la revista. El "Credo" es troba com a corol·lari d'un article amb un títol llarg que és tota una declaració d'intencions: "L'ateisme, una manera de respectar Déu. La fe, una manera de respectar l'home". Ens situem, doncs, en un text concebut des d'un diàleg respectuós amb el món no creient. Per això comença amb aquesta afirmació, amb ressons polèmics amb Sartre i Freud: *Crec que aquesta vida té sentit, que el desig profund de*

felicitat de l'ànima humana és possible, no és un desig ni inútil, ni absurd.

A partir d'aquest punt, fra Cinto fa un recorregut que comença per la caritat (és a dir, en certa manera, pels "valors" cristians), continua per l'esperança mai del tot acomplerta en el nostre ara i aquí, i acaba per la fe, en primer lloc en l'Esperit, després en el Pare i finalment en el Fill. Al final, l'últim paràgraf és un *crec en i amb l'Església*.

Vaig entomar, doncs, el repte: vaig començar al revés, i em va acabar sortint més o menys aquest discurs que vaig posar per escrit uns dies després i reviso ara que ja han passat uns mesos. El resultat es distància força de l'original. Possiblement algú diria que és menys dialogant. Jo diria que també és dialogant, perquè en el fons té uns interlocutors imaginaris clars, però marca més clarament la pròpia posició. Per això el títol "apologia", és a dir, una defensa. I la refereixo a "alguns continguts essencials de la fe", perquè es centra sobretot en l'Església i en la persona de Jesús, i no entra en altres continguts, també essencials, com la doctrina de la Trinitat.

L'Església

Així doncs, començar el Credo de fra Cinto al revés significa començar per l'Església que és la que està, en realitat, a l'origen de tota fe d'una persona concreta. Avui, potser més que mai, cal dir-ho amb tota claredat: no hi pot haver fe cristiana fora de l'Església. D'entrada, perquè el propi Jesús no va deixar només missatge. A l'evangeli el veiem també ocupat en formar una comunitat. El mateix es pot dir de sant Pau. El *Catecisme de l'Església Catòlica*, en el seu pròleg, d'una manera força agosarada, arriba a dir que Déu *convoca tots els homes, que el pecat ha dispersat, a la unitat de la seva família, l'Església*, i que és precisament *per fer això que ha enviat el seu Fill* (CEC 1).

El creient no és un bolet que neix espontani en qualsevol racó. Sigui per tradició, sigui per conversió, la fe es rep i creix en l'Església. Això no és exclusiu del cristianisme: tota transmissió de maneres de pensar i de viure demana una comunitat. Els cristians parlem de

realitats que no es poden comprovar d'una manera purament racional o de laboratori. Per tant, en la meua fe individual, l'única garantia que puc tenir que no m'estic muntant la meua pròpia fantasia és la comunitat, és a dir, aquest conjunt de persones, actuals i passades, que em diuen que creuen el mateix que jo i funciona en les seves vides. Sense la inserció en l'Església, el creient s'acaba fent un Déu a mida d'acord amb les seves pròpies preferències i interessos. Només formant part de l'Església em veig obligat, en la meua vida de fe, a sortir de la presó del meu propi jo.

La nostra actitud davant de l'Església, doncs, hauria de canviar radicalment. Ella és la nostra mare en la fe. El llibre del Gènesi ens explica la diferència entre els fills de Noè quan aquest es va emborratxar i es va quedar despullat. Mentre Cam el va posar en evidència, Sem i Jàfet el van cobrir amb delicadesa i discreció.

Tots tenim o hem tingut pares. Per poc honestos que siguem, sabem que tenen defectes i pecats. Però no per això els deixem d'estimar. Si som mínimament adults, resem per ells, no ens dedicarem a esbombar les seves flaqüeses i, si alguna vegada ens veiem obligats a reconèixer-les davant d'algú, ho farem d'una manera discreta, matisada i amb el rubor propi del qui sent que s'està tocant una cosa molt profundament vinculada amb ell mateix. Seria molt demanar que davant de l'Església miréssim de prendre una actitud semblant? Pot tenir molts defectes, febleses i fins i tot pecats, però és la mare que m'ha transmès la fe i retirar-li l'estimació és fer-me mal a mi mateix. Sovint ens tanquem en una actitud adolescent, com la de Cam, necessitada de mostrar sempre els defectes de la nostra mare, amb una caritat capaç només en tot cas de mirar-la amb condescendència.

Jesús

Pugem un esglaó en el nostre recorregut. De l'Església passem a Jesús. I aquí cal constatar d'entrada una cosa. Els humans de l'època científica tenim el costum de mirar els nostres avantpassats amb una mena de menyspreu. Ens pensem que els homes anteriors al segle XIX eren tots mig beneïts. Aquesta mena de prepotència moderna és un greu obstacle per acostar-se a la figura de Jesús, ja que tendeix a desqualificar d'una forma bastant lleugera el testimoni històric que tenim sobre ell.

Volem ser científics? Doncs siguem-ho de debò, mirem d'analitzar els fets i treure'n conclusions; no impossem a la realitat els nostres prejudicis ni la vulguem fer quadrar amb les nostres concepcions. Es pot dir, amb força seguretat, que Jesús és el personatge que tenim més ben documentat de l'antigor, tant pel volum de documents que parlen d'ell (tot el Nou Testament més les múltiples referències de l'època dels pares de l'Església), com per la proximitat als fets d'aquests documents i de les còpies que ens n'han arribat.

Ara bé, és obvi que se'ns planteja així una dificultat, ja que aquests documents, i precisament els més propers a allò que va passar, ens parlen d'una manera molt

directa d'algú que pretenia ser Déu i de qui es recordaven fets amb un caràcter clarament sobrenatural. Això ha portat alguns autors a parlar dels evangelis com a mitologia. Fins i tot es van llençar a la feina de “desmitologitzar” l’evangeli: tot el que es deia en el llenguatge mític dels antics calia poder-ho traduir al llenguatge científic dels moderns.

A mi em sembla que qualsevol que hagi llegit mai mitologia s’adonarà que això no s’aguanta per enlloc. La mitologia es situa sempre en un temps indeterminat i utilitza un llenguatge molt més elaborat. Els mites necessiten segles de gestació per a prendre cos en la memòria d’un poble. Els evangelis, fins i tot si fem cas als especialistes, que sempre tendeixen a retardar-ne al màxim la data de composició, van ser escrits bastant menys d’un segle després de la mort de Jesús. El seu llenguatge és profundament sobri i situen l’acció que narren en un temps i un lloc perfectament definits. Per això, en les professions de fe de l’Església, hi apareix sempre la figura de Ponç Pilat: ell és el lligam entre el que expliquem de Jesús i la història concreta de l’Imperi Romà.

Cal insistir en aquest punt: els antics no eren beneïts! Els evangelistes Mateu i Lluc, que concorden en dir que Jesús va néixer de Maria per obra de l’Esperit Sant, no podien certament explicar-nos com evoluciona un embaràs minut a minut tal com fem avui, però clarament sabien que per fer un nen cal la intervenció d’un mascle i la introducció de l’esperma en la dona. Els apòstols, quan van començar a parlar de la Resurrecció de Jesús, sabien perfectament que els morts no tornaven. Fins i tot es preocupen de deixar clar que no es tractava d’un fantasma, ni d’un “zombi”, sinó d’una cosa

totalment diferent, nova, desconeguda fins aleshores.

Si volem ser realment científics, crítics, hem d’arribar a la conclusió que els apòstols, que constitueixen el lligam entre nosaltres i Jesús, tenien la convicció clara d’haver viscut alguna cosa realment excepcional, i que el propi Jesús tenia de si mateix una consciència igualment excepcional. Com diu C.S. Lewis, el que sabem de Jesús no ens permet quedar-nos amb la idea que era simplement un bon mestre de moral. Si tenia raó en les seves pretensions, aleshores resulta que és Déu, i la seva paraula i el seu exemple són el més important, sense punt de comparació, que ha passat i passarà mai en la història del món. Si no és Déu, aleshores no val la pena fer-ne cabal: molts altres filòsofs i mestres han donat bons consells a la humanitat.

Fe

Entre Déu i nosaltres sempre hi ha un vel, sempre es requereix un pas que ens porti més enllà del que podem expressar i percebre. En totes les cultures, això s’aconsegueix a partir del llenguatge i l’acció simbòlics, per exemple els mites. Però en la fe cristiana, encara que faci ús també del llenguatge simbòlic com de totes les coses humanes, el que ens porta cap a Déu és una altra cosa, és la virtut de la fe. Quan els cristians diem que Jesús és Déu, no estem dient que Ell remet a Déu, com un símbol, sinó que, com diu sant Pau, *en Ell hi ha la plenitud de la divinitat*. No estem usant llenguatge simbòlic, sinó concret, encara que reconeguem la nostra impossibilitat d’expressar adequadament qui o què és Déu.

Davant de la creu de Crist, parlem de *re-velació*, no de *des-velació*, perquè veiem Déu més proper que mai, però en

una situació de profunda feblesa i fracàs que no redueix el misteri, sinó que el fa encara més gran. Aquesta és la dinàmica de la fe. Jesús confia el testimoniatge de la Resurrecció no a persones que es puguin imposar per la seva influència o per la seva eloqüència, sinó als dotze apòstols. Ells tenen consciència que han viscut uns fets irrepetibles, però de la seva predicació es desprèn la convicció que aquest Jesús que se'ls ha aparegut a ells d'una forma excepcional continua sent accessible a tot ésser humà. El germà Roger de Taizé ho deia sovint: *Crist està unit a cada ésser humà*. Jesús mateix, a l'evangeli de sant Joan, indica aquest canvi d'etapa: *Perquè m'has vist has cregut? Feliços els qui creuran sense haver vist!* (Jn 20,29).

Déu es *re-vela*, torna a posar vel, per protegir la nostra llibertat davant d'Ell. Sempre ens serà possible tornar-lo a rebutjar com al Calvari. Confia aquest testimoniatge als apòstols, a l'Església, i el que els fa més creïbles és la capacitat que van tenir de donar la vida per allò que estaven predicant. Costa d'imaginar la convicció que havien de transmetre aquells homes, que predicant una cosa tan estranya i inaudita, van donar lloc a un moviment que va aguantar tres-cents anys de persecucions i va acabar havent de ser reconegut com a imparable per l'Imperi Romà.

Cal destacar, en aquest apartat, el paper que l'experiència cristiana ha donat a l'Eucaristia en aquest contacte amb el Ressuscitat. També aquí cal ser curiosos: l'Eucaristia utilitza símbols, però la fe

cristiana ens diu que no és un acte purament simbòlic. Déu no és només la referència última del Pa i del Vi, sinó que els omple, els transforma, els satura. La tradició ho ha formulat entorn de la paraula *transsubstanciació*: allò conserva les propietats del pa i del vi, però és una altra cosa, és Jesús veritablement present.

Divinització

De nen m'agradava molt llegir mitologia. Vaig fer tota una col·lecció que recollia els relats de les grans mitologies de tot el món. Mn. Ballarín, amb el seu sentit de l'humor, diu que a l'Odissea o a l'Illiada, per exemple, els homes respiren una gran dignitat, mentre que els déus son bastant *cantamanyanes*. Els déus grecs tenen la prepotència i el caràcter

capricios de les forces de la natura. A Roma, el culte als déus va esdevenir culte a l'Imperi, al poder aparentment sobrehumà que havia aconseguit de dominar tot el món conegut. Em crida l'atenció a vegades avui en dia el to religiós que pren el discurs sobre l'economia. Parlem dels mercats com si no fossin realitats humanes, sinó divines, que la gran sacerdotessa Merkel, amb els seus acòlits Rajoy i companyia, han d'apaciar a base de sacrificis (fins i tot fent servir directament aquesta paraula!).

El Déu que es revela en la Creu ens mostra una altra lògica, una harmonia amagada de les coses basada en l'amor i la llibertat. Malgrat que sigui el Creador de tot, no troba la seva expressió més neta en els fenòmens de la natura ni en les estructures de poder de la societat, sinó en la seva capacitat d'acceptar amb amor el rebuig de les seves criatures lliures.

Llegia fa uns dies, en l'anuari *Ars brevis* de la Universitat Ramon Llull, un article sobre l'esport a l'antiga Grècia. Destacava que l'esport i la música eren vistos com a eines de divinització de l'ésser humà. El vencedor dels jocs que es feien en aquelles antigues ciutats es feia un nom, adquiria una fama, sobrevivia a si mateix. Em va cridar l'atenció. També avui observo en molts joves com es projecten en esportistes i en músics, com viuen també sovint la seva actuació en aquests terrenys com un intent de divinització. Joan Sales, a *Incerta glòria*, posa l'accent en dos altres camps, la guerra i l'amor, com a llocs on la persona sembla que trobi en un moment donat la *glòria*

que està cercant, i que acaba descobrint-se sempre com a profundament *incerta*.

De la imatge cristiana de Déu es desprèn un altre camí de divinització. No assolim Déu pel nostre esforç de superació i de perfeccionament, sinó pel nostre abandó confiat a les seves mans. No s'ha de confondre en aquest cas abandó amb passivitat. Abandó significa fidelitat a l'Evangeli i a la Creu, constància en una manera d'actuar seguint l'exemple de Jesús, assumint fins i tot el seu mateix fracàs, amb la confiança que la lògica última de les coses no és la de causes i efectes que jo he de dominar, sinó la de mort i resurrecció per la intervenció de Déu que jo només puc esperar.

Ser cristià és creure que també la història humana està *velada*, que hi ha, com diu Isaïes, *un sudari que amortalla les nacions*. La modernitat ha tendit a creure en el progrés, a pensar que la humanitat avança forçosament cap a alguna cosa millor identificada amb la complexitat cada vegada més gran de la ciència i a les possibilitats que, d'una manera cada vegada més accessible, ens ofereix la tècnica. Sobre aquest progrés, però, hi ha ombres greus, que a la llum de la història del segle XX es podrien resumir amb els noms d'Auschwitz i Hiroshima. El cristià és prou lúcid per a adonar-se que el sentit de la història roman amagat, cobert pel mateix vel que ens oculta la ment de Déu. Però malgrat tot confia que al capdavall el sentit de tot serà desvelat, i que aleshores la Creu de Crist serà el pes de la balança que ens farà distingir entre el que val i el que no val.

PASSIÓ I RECONCILIACIÓ

FRA JOSEP MANUEL VALLEJO

La característica més pròpia de la persona humana és l'anhel d'infinít. Quan aquest anhel s'aboca equivocadament, l'home esdevé una caricatura de si mateix.

La Passió de Jesús és el relat de com Déu reconcilia la desmesura humana, la seva follia, de com a través del seu Fill, apaivaga la prepotència humana, perdona la seva agressivitat, guareix les seves ferides.

La ferida humana és una ferida de la relació, de relacions ofeses, de ressen-

timents ofegats..., que degeneren en agressivitat o, si més no, en incomunicació. Quan estem ofesos, ferits pel que ens han fet, el més freqüent és no parlar, evitar la relació, fins i tot cares llargues... Tot i que voldríem, ens és molt difícil refer la relació, tornar al diàleg, a la cordialitat...

Sols podem reconciliar-nos, si aquell a qui hem separat de nosaltres, s'atansa de nou i ens estén la mà. Això és precisament el que fa Déu amb nosaltres a través de Jesús. Déu s'atansa on havíem

posat una barrera; s'abaixa quan l'orgull ens havia encegat; aguanta pacientment la nostra desfermada agressivitat...

L'agressivitat desfermada al llarg de la Passió és fruit de la deformació de les relacions humanes produïda per una falsa imatge de Déu i de l'home: Judes traeix Jesús perquè no tolera un messiès tan feble, tan poc poderós. Els jueus no suporten que Déu es pugui fer home, tan humà, tan limitat. El Diable no tolera la pobresa de Jesús, la seva impotència, la seva feblesa (Mt 4): "... Si ets Fill de Déu, baixa de la creu..."

El deliri d'omnipotència de l'home, l'engany de sentir-se fort, es guareixen en la Pobresa de Jesús. En la seva feblesa, Jesús ens mostra què és l'home, la nostra veritable identitat. Per guarir-nos Jesús recorre a la inversa el camí d'Adam. Aquest ha volgut divinitzar-se a través de l'orgull i l'enlairament (Gn 3), Jesús que és diví, no ha volgut aferrar-se als seus drets sinó que s'ha abaixat fins a fer-se un de nosaltres (Fil 2). Adam volgué ser autònom, independent, capaç de decidir el bé i el mal, Jesús al contrari, es fa totalment dependent i recorre el camí de l'obediència, del servent (Is 53). Adam alienat va caure en l'espiral de l'autojustificació i la culpabilització, Jesús carrega sobre seu les conseqüències de les culpes dels homes.

La resurrecció de Jesús serà una confirmació de la seva actitud reconciliadora: "... Pau a vosaltres...". I tornarà a menjar amb els qui l'havien traït, negat i abandonat, sense tirar res en cara, sinó refent l'amistat que ells havien trencat, tornant a esmorzar amb ells (Jn 21) i reconciliant les negacions de Pere, sols

demanant-li per tres vegades: "Pere, m'estimes?".

Els evangelis varen ser redactats sota aquesta llum de la Resurrecció-Reconciliació i per això remarquen, sobretot Lluç, que Jesús s'entaulava amb els pecadors, amb aquells que no es mereixien l'amor de Déu, segons els jueus, per indicar així l'oferta d'amistat i de perdó que portava Jesús de part del Pare. I el Sermó de la Muntanya remarca a bastament les actituds de no violència i de perdó dels enemics com a definitòries de la vida i del missatge de Jesús, "perquè Déu és així" (Mt 5,45).

"... Déu volgué
reconciliar-ho tot per Ell
i destinar-ho tot a Ell,
posant la pau en tot el que hi ha,
tant a la terra com al cel,
per la sang de la creu de Jesucrist..."
(Col 1,20)

ELS SALMS: MIRALL I CONTEMPLACIÓ

FRA JESÚS ROMERO

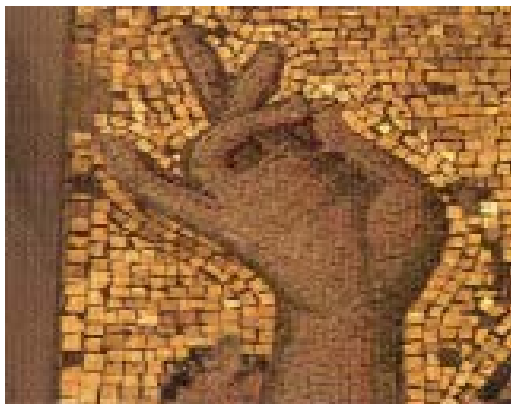
Sovint, quan hom ha acabat de fer alguna aportació bíblica en un grup de pregària o de reflexió, es troba amb algú que li fa més o menys així: “Sort en tenim de persones com vosaltres que ens expliquen la Bíblia; perquè, mira que ho intento, però és que hi ha textos que no sé com els haig d’interpretar”. Tot per acabar dient que la Bíblia és tan complicada que cal ser-ne un expert per poder-la entendre.

A mi, ho confesso, em preocupa que em diguin això, perquè sempre he cregut que les Sagrades Escripures no han estat recopilades i escrites perquè uns quants *professionals* fem exegesi i hermenèutica del text (quelcom necessari en la investigació bíblica, indubtablement), sinó per ser *escoltades* (solen tenir un rerefons celebratiu, com les lectures que proclamem en les nostres Eucaristies) o per ser *llegides i meditades*. Com ho han estat fent jueus i cristians al llarg dels segles. Si la Bíblia és *només* cosa d’ex-

perts... com diuen en castellà tan ben dit: “¡Apaga y vámonos!”.

Però hem de ser sincers, és veritat que hi ha textos bíblics que són difícils d’entendre des d’una lectura superficial (la que faríem en llegir la nostra novel·la preferida), i això pot ser un escull per a molts. Per això penso que són més que mai encertades aquestes paraules del monjo André Louf: *En las Escrituras, Dios dirige su Palabra al hombre. En los salmos, por el contrario, Dios pone en boca del hombre la palabra que éste le responderá*¹. Penso que són encertades perquè, si això és veritat, vol dir que hi ha un altre tipus de lectura que podem fer, la *lectura orant*, que ens pot permetre d’accedir a la Paraula de Déu d’una manera diferent, viva, ben diversa de l’apropament científic als textos bíblics. I, també, si *Déu dirigeix la seva Paraula a l’home* és que entre lector i llibre hi ha darrera una Persona, Déu mateix, interessat en posar-se en relació amb nosaltres, en comunicar-se amb nosaltres. Dins d’aquests llibres que formen la Bíblia hi ha, com bé diu A. Louf, els Salms com el llibre de pregària per antonomàsia de tot creient (sigui jueu o cristià).

Parlem, doncs, dels Salms. I, en concret, de com han fet aquesta lectura orant, vivencial, tres autors diversos en la seva cultura i en la seva fe: sant Atanasi

1. ANDRÉ LOUF, *El Espíritu ora en nosotros*, Narcea, Madrid 2000, p. 67.

d'Alexandria, Martí Luter i André Chouraqui². Tots tres ens proposen una forma d'apropar-nos als salms que té a veure amb aquest atansament *cordial*, des del cor, des de la pregària. Llegint les seves introduccions al *Salteri* (nom amb què tradicionalment hom es refereix al llibre dels Salms en el seu conjunt) em sobtà que tots tres coincidissin, però, en comparar els Salms amb una eina molt concreta i que ens resulta familiar per quotidiana: el mirall. El mirall és aquest estri, senzill o sofisticat, que té la propietat de reflectir la llum i, per tant, la imatge que es posa al seu davant i que resulta molt útil per poder-nos emmirallar i retocar allò que no ens agrada de nosaltres mateixos. Si els Salms, per aquests tres personatges, són *un mirall*, la qüestió que em faig és: *Serà possible apropar-nos als salms com un lloc on poder contemplar, contemplar-nos i ser contemplats?*

2. Us recomano la lectura del llibre de RAMON RIBERA-MARINÉ, *El salteri: tres introduccions*, PAM, col. Saurí, núm. 129, Barcelona 1996; de què m'he servit per fer aquest article. Ignoro, però, si està reeditat.

Comencem amb el més antic, sant Atanasi d'Alexandria (295-373). Quan ell parla del "mirall" ho fa tot escrivint en la seva *Carta a Marcel·lí sobre els Salms*: *A mi em sembla que els Salms són, per a qui els salmeja, com un mirall, on es contempla ell mateix i on pot conèixer els moviments del seu esperit; és tenint això ben present que li cal cantar-los.*³

Sant Atanasi ens proposa l'exercici d'anar als salms com si anéssim a mirar-nos en un mirall per contemplar la nostra imatge, discernir el nostre estat d'ànim... Com també ell mateix diu: *Tot allò que digueren els salmistes pot ser tipus i empremta del que nosaltres mateixos som.*⁴ Igual que anem al mirall per veure quin aspecte tenim i fer els retocs necessaris (a qui no li agrada estar net i presentable?), sant Atanasi ens proposa els salms com una mena de sessió de *lifting*, un lloc on poder-nos conèixer a fons i trobar la clau per canviar el nostre cor. No serà un exercici fàcil, perquè potser trobarem coses que no ens agraden, potser ens trobarem ben retratats! Llegim els salms 10, 26 i 32 i vegem si no ens resulten familiars aquests sentiments que hi apareixen descrits.

Un segon personatge, Martí Luter (1483-1546), en el seu *Prefaci al salteri*, escrit el 1528, també parla del "mirall" de la forma següent: *En resum, si vols veure la santa Església cristiana pintada amb formes i colors vius, encabida en una petita miniatura, pren el Salteri i fes-te'l teu. En ell **disposes d'un mirall excel·lent**, clar i net, que et mostrarà què és la cristiandat.*⁵

Ens trobem davant el segon reflex d'aquest mirall. Luter, certament, escrigué aquesta seva introducció al *Salteri* no

3. *El salteri: tres introduccions*, pàg. 59.

4. *Ibidem*.

5. *Op. cit.*, pàg. 85.

sense un cert to apològic en defensa de la fe protestant, però és interessant la seva proposta, doncs penso que ens amplia la perspectiva de visió. De la mateixa manera que els retrovisors d'un cotxe ens permeten d'obrir el nostre camp de visió a les àrees on la nostra mirada no arribaria naturalment, Luter ens demana que veiem en els salms no ja a mi mateix (com proposava, d'alguna manera, sant Atanasi), sinó la mateixa Església, tota la cristiandat, és a dir, a nosaltres *comunitàriament*.

No debades Luter creu que els salms són una "Bíblia de butxaca", és a dir, un llibre on es troba resumida tota la història sagrada, història de salvació de Déu *oberta* i *oferta* a tothom; on podem llegir les històries de fidelitat i d'infidelitat del poble de Déu. Si fem cas a Martí Luter els salms ens poden servir per contemplar l'Església, el que som com a cristians, i així esdevenir una eina per a la nostra conversió comunitària. Un model d'aquesta visió comunitària (fixem-nos en els plurals emprats) poden ser el salms 77, 90, 103 i 105.

Arribem al nostre tercer personatge, el tercer reflex del mirall, que ens ve d'André Chouraqui (1917-2007), jueu que arribà a ser alcalde de Jerusalem i que es va dedicar molts anys a fer una traducció al francès tant de la Bíblia hebrea, com de la cristiana, com del mateix Alcorà. En la seva *Introducció al llibre de les lloances* ("lloances" és com tradueix ell el mot hebreu *tehilim*, que nosaltres traduïm, prenent-lo del grec, per "salm") diu: *Venim al món amb aquest llibre a les entranyes. Un llibre petit: cent cinquanta poemes, cent cinquanta graons dreçats entre la*

*mort i la vida; cent cinquanta miralls, reflexos de les nostres revoltes i de les nostres fidelitats, de les nostres agonies i de les nostres resurreccions.*⁶

La idea de fons d'aquest autor és que els salms ens avisen que el món està partit en dos, que hi ha un camí de la Llum i un camí de les

Tenebres (no hi ha més opcions, més camins) i que, conscient o inconscientment, en cada acció nostra estem fent la nostra opció vers l'un o l'altre camí. Aquest mirall ens permet donar una mirada ampla a tota la realitat creada i ens impulsa a optar bé pels camins de la justícia i de la veritat (el camí del Just, el camí de Déu, que no vol dir que sigui un camí fàcil, pot haver incomprensió, persecució...), o bé pels camins de l'oportunitisme i la mentida (el camí del Criminal, el camí de l'Adversari, que en hebreu és *Satan*, que ens allunya de Déu i ens esclavitza, ens deshumanitza). **Per copsar aquesta visió dels Salms podem donar un cop d'ull als salms 1 al 41** (per al nostre autor, en aquests salms es descriuen les peripècies de la guerra que lliuren el Just i el Criminal).

Arribats aquí, crec que podem prendre la Bíblia, obrir el llibre dels Salms i capbussar-nos en aquesta poesia antiga on la Paraula de Déu ressona en la veu i els sentiments dels seus diversos autors. Podrem *contemplar*, podrem *contemplar-nos* i adonar-nos també que Déu mateix *ens contempla* sota uns ulls que abasten, acullen i comprenen tots els sentiments, penes i goigs de la humanitat sencera fets pregària. BONA LECTURA!

6. *Op. cit.*, pàg. 89.

LA FE DE L'HOME BÍBLIC

GNA BEGOÑA FORNES

L'Església ens ha convocat a la celebració de l'Any de la Fe. No són pocs els projectes que s'han posat en marxa per aquest motiu. Però ens hem parat a pensar a fons què es pretén amb aquesta iniciativa?

Potser la nostra resposta més immediata sigui que la fe s'estengui, que arribi als qui no creuen, o que els que la tenen adormida rebin un alè que els vivifiqui.

I és que solem considerar el fenomen de la no creença fora de l'Església, fins i tot cada Divendres Sant preguem pels qui "no creuen" en Déu, i sortim de la celebració tan tranquils perquè... "nosaltres sí que creiem!"

Tanmateix, atansant-nos al significat bíblic de creure, haurem de reconèixer que encara que ens diem "creients", pot ser que no ho siguem tant, i des del més pregon del nostre cor pujarà als nostres llavis aquesta oració: "...Crec, Senyor, però augmenta la meua poca fe..."

Partint d'aquest humil reconeixement estarem en les condicions més adients per apropar-nos a la fe de l'home bíblic, aquest immens núvol de testimonis (Hb 11), i aprendre d'ells el que significa creure.

LA FE A L'ANTIC TESTAMENT

La fe d'Israel no és "un conjunt de creences" ni un "creure allò que no es veu", sinó el fet de recolzar-se en la **Roca ferma** de la fidelitat de Déu.

La llengua hebrea té dos vocables per significar aquesta experiència:

- La paraula *emet* expressa la idea de solidesa, fermesa, fonament: posar la força en Déu, recolzar-se en Ell com en quelcom sòlid.
- La paraula *batah* expressa la idea de fidelitat. La fidelitat de Déu que compleix les seves promeses.

Emet: Déu, Roca ferma

La fe bíblica és l'actitud profunda de l'home que fonamenta la seva vida en Déu, l'única roca estable i inamovible.

L'home creient, que ha posat la confiança darrera de la seva vida en Déu, està segur: *Viu sense por de males noves, se sent ferm confiant en el Senyor, té el cor incommovible, res no tem* (Salm 112(111),7). El seu cor no tremola, se sent ferm: *El meu cor se sent segur, Déu meu, se sent segur el meu cor* (Salm 57(56),8). Sostingut per la pau serena de qui té un sòlid fonament: *Només en Déu reposa la meua ànima, d'Ell em ve la sal-*

vació. Només Ell és la Roca que em salva, el castell on em trobo segur (Salm 62(61),2).

Tot allò que signifiqui recolzar-se fora de Déu és una falsa confiança que porta inevitablement al fracàs: *Maleït l'home que confia en els homes* (Jer 17,5). *No confieu en els poderosos, homes incapços de salvar. Quan expiren, tornen a la terra i aquell dia es desfan els seus plans* (Salm 146 (145), 3-4).

Aquesta fe, que neix de l'escolta, arrela en una confiança incondicional en la Paraula de Déu malgrat les aparences en contra.

Estem acostumats a oposar la fe a la increença, però a la Bíblia **el contrari de la fe és la por**. Cada cop que els autors bíblics narren una escena en què Déu es posa en contacte amb algú, les primeres paraules que li adreça són: *No tinguis por*.

No perdís la calma, no tinguis por (...)
(Is 7,4)

Si no teniu fe, no us podreu mantenir fermes (Is 7, 9)

En resum, la fe per a un hebreu consisteix a recolzar-se en Déu, fonamentar en Ell la pròpia vida i buscar solament allí estabilitat, seguretat i protecció:

*El Senyor és la meva roca,
la muralla que em defensa;
el meu Déu és el penyal on
m'emparo,
l'Escut i la força que em salva,
el meu refugi el meu baluard (...).*
(2Sa 22,2-3)

Batah: Fidelitat de Déu

La fe bíblica té també un caràcter històric. Per a l'Antic Testament la fe es podria

resumir com el reconeixement de la intervenció de Déu en la història. Els primers "credos" de la tradició bíblica són "credos històrics", credos que enumeren com una lletania "les meravelles" que Déu ha realitzat pel seu poble, alliberant-los d'Egipte i conduint-los a través del desert a la Terra Promesa:

Dt 6, 20-24: *Quan el dia de demà el teu fill et preguntí: "Què volen dir aquestes normes, aquests decrets i aquestes prescripcions que el Senyor, el nostre Déu, us ha manat?", tu li respondràs: "Érem esclaus del faraó a Egipte i amb mà forta el Senyor ens va fer sortir d'aquell país. Nosaltres mateixos vam veure els senyals i prodigis grandiosos i terribles que el Senyor envià contra Egipte, contra el faraó i tota la seva família. I a nosaltres ens va fer sortir d'Egipte per conduir-nos al país que ara ens dóna i que ja havia promès als nostres pares (...)"*.

Dt 26, 5-9: *"El meu pare era un arameu errant que va baixar a Egipte i va viure-hi com a immigrant amb les poques persones que l'acompanyaven. Allà es convertí en una gran nació, forta i nombrosa.*

“Els egipcis ens maltractaren, ens oprimiren i ens imposaren treballs pesats.

“Llavors vam implorar l’ajut del Senyor, Déu dels nostres pares, i ell escoltà el nostre clam: veié la nostra dissort, les nostres penes i la nostra opressió. El Senyor ens va fer sortir d’Egipte amb mà forta i amb braç poderós, enmig de gestes esglaiadores i entre senyals i prodigis; ens va fer entrar en aquest lloc i ens donà aquest país, un país que regalima llet i mel (...)”.

El passat es converteix així en la raó de ser del present i del futur que, en si mateix, engendra esperança. El que va succeir, el que Déu va obrar en el passat, dóna a la fe la certesa i la confiança que Déu seguirà obrant en el futur a favor del seu poble.

Però la fe en Déu no es limita a un simple reconeixement d’aquestes meravelles sinó que implica tota l’existència: Aquest Déu, u i únic, és digne de ser estimat amb tot el cor, amb tota l’ànima, amb totes les forces. És l’oració del *Shemà*, que l’israelita proclamava al matí i al vespre. És la resposta de l’home a la fidelitat de Déu: el seu amor.

Escolta Israel: el Senyor és el nostre Déu, el Senyor és l’Únic. Estima el Senyor, el teu Déu, amb tot el cor, amb tota l’ànima i amb totes les forces. (Dt 6, 4).

LA FE A L’EVANGELI

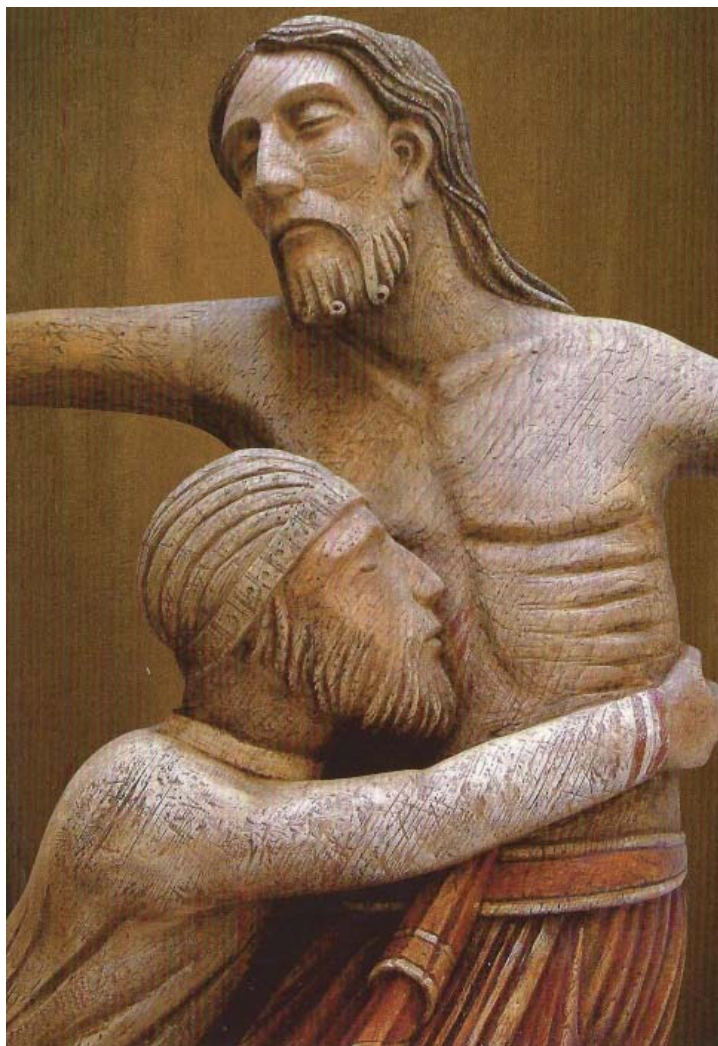
Els “grans creients” de l’Evangeli

Els evangelis no donen una definició de fe però ens presenten una sèrie de personatges que l’expliquen millor que qualsevol estudi teòric.

El centurió romà: *Us asseguro que no he trobat ningú a Israel amb*

tanta fe. (Mt 8,10); els qui porten al paralític: Jesús, en veure la fe d’aquella gent (...). (Mt 9,2); l’hemorroïsa: Coratge, filla, la teva fe t’ha salvat. (Mt 9,22); la cananea: Dona, és gran la teva fe! Que es faci tal com tu vols. (Mt 15,28); la pecadora perdonada: La teva fe t’ha salvat. Vest-te’n en pau. (Lc 7,50).

Podem veure com hi ha una constant en tots aquests textos: la fe apareix en situacions límit: -*Senyor, el meu criat és a casa al llit amb paràlisi i sofreix terriblement*, diu el Centurió (Mt 8,6); *Allà li dugueren un paralític ajagut en una llitera. (Mt 9,2); Hi havia una dona que*

patia d'hemorràgies des de feia dotze anys. (Mt 9,20) L'evangeli de Marc subratlla encara més aquesta situació límit: *Havia sofert molt en mans de metges i s'hi havia gastat tot el que tenia, però no havia obtingut cap millora sinó que anava de mal en pitjor.* (Mc 5,26).

I és aquesta situació límit la que condueix a tots a apropar-se a Jesús, a mantenir amb ell un diàleg personal que es converteix en oració. Els evangelis ens mostren als qui creuen de veritat amb actitud de súplica confiada: *Jaire que es prostra davant d'ell i suplica per la seva filla que s'està morint* (Mt 9,18-19); *La dona que pateix d'hemorràgies es prosternà davant d'ell i li va explicar tota la*

veritat. (Mc 5,33); *El cec de Jericó que començà a cridar: -Fill de David, Jesús, tingues pietat de mi!* (Mc 10,47); *el centurió que l'anà a trobar i li suplicava* (Mt 8, 5); *la cananea que vingué a trobar-lo i es posà a cridar: -Senyor, fill de David, tingues pietat de mi.* (Mt 15,21).

Tanmateix, els deixebles apareixen als evangelis com a “homes de poca fe” i de cor “endurit”:

- Mt 8,26: *-Per què sou tan covards, gent de poca fe?*
- Mt 14,31: *-Home de poca fe! Per què has dubtat?*
- Mt 6,30: *I Si l'herba del camp, que avui és i demà la tiren al foc, Déu la vesteix així, ¿no farà més per vosaltres, gent de poca fe?*

Només quan aquests cors “endurits” experimenten el fracàs, la dificultat i la fragilitat de les pròpies forces, creuran i confiaran en Jesús:

- Lc 5,5: *“Mestre, ens hi hem escarrassat tota la nit i no hem pescat res; però perquè Tu ho dius, calaré les xarxes”.*
- Jn 6,68: *“Senyor, a qui aniríem? Tu tens paraules de vida eterna, i nosaltres creiem i sabem que tu ets el Sant de Déu”.*

Les persones de “fe autèntica” són les que tenen el “el cor esberlat” i des del seu desemparament, des de la seva petitesa, es recolzen en Déu com en “roca ferma”, confien en la fidelitat infrangible de la seva Paraula i sense por responen: AMÉN.

“Crec, Senyor,
però augmenta la meva poca fe”

EL DESCENS ALS INFERNS

FRA JOSEP MANUEL VALLEJO

Hi ha un article poc comentat del Símbol dels Apòstols, el Credo més breu, que diu: *patí sota el poder de Ponç Pilat, fou crucificat, mort i sepultat; davallà als inferns, ressuscità al tercer dia d'entre els morts...* A l'Orient cristià hi ha una icona¹ que representa aquest misteri, entre el Divendres Sant i la nit de Pasqua, on es veu Jesús tot vestit de blanc resplendent sobre fons negre, que trenca amb els seus peus les portes de l'infern i tot agafant de la mà a Adam i Eva, els aixeca cap al Cel, i amb ells tota la humanitat que jeia a les ombres de la mort. L'abaixament de Crist no sols es dona en l'Encarnació, en la solidaritat

amb la condició de feblesa humana, en el patiment a la Creu, i en l'experiència del sepulcre, sinó que arriba fins als abismes de la mort on jeu la humanitat abatuda, per aixecar-la, vivificar-la, il·luminar-la: *Aixeca't, tu que dorms, perquè jo no et vaig crear perquè et retinguessin, lligat, a l'abisme*, tal com diu una homilia antiga que es llegeix el Dissabte Sant a la Litúrgia de les Hores.

Gràcies a la *Kénosi* divina, al seu abaixament, la mort és cristiana, perquè Déu en Crist l'ha experimentada, l'ha assumida.

“... Jesucrist que era de condició divina,
no volgué aferrar-se àvidament a la seva igualtat amb Déu,

1. A la capella de Sant Salvador de Chora a Istanbul (segle XV).

sinó que es va buidar d'Ell mateix fins a prendre la condició de servent i fer-se semblant als homes.

Tingut per un home qualsevol, s'abaixà i es féu obedient fins a la mort i una mort de creu.

Per això Déu l'ha exalçat i li ha concedit aquell nom que està per damunt de tot altre nom, perquè en el nom de Jesús tothom s'agenolli al cel, a la terra i **sota la terra...**" (Fl 2, 6-10)

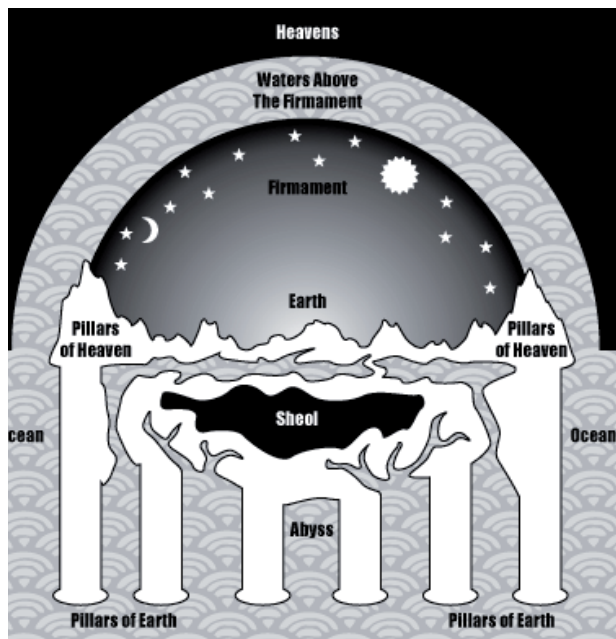
És interessant remarcar que al principi la Creació abasta "el cel i la terra" (Gn 1,1) però l'Encarnació i la Redempció arriben a la terra i **sota la terra**. Déu no ha creat l'infern, però hi baixa per redimir-lo.

El lloc del morts

Totes les cultures antigues, babilònica, egípcia, grega... creuen en l'existència d'un lloc on es reuneixen els morts després de morir. A la Bíblia, se l'anomena *sheol*, un lloc subterrani rodejat d'aigua d'on ningú no pot sortir. Segons la cosmologia jueva, la terra és un disc rodejat d'aigua que recolza en pilars, envoltats per les aigües inferiors; a dalt hi ha la volta del cel, una semiesfera sòlida, a sobre de la qual hi ha les aigües superiors, de la qual pengen els astres. Aquest és l'àmbit de Déu... El *sheol*, en canvi, se situa sota la terra, és com una caverna

entre els pilars de la terra tot rodejat d'aigua (Jb 26,5). El salm 18 (17) en fa una bona descripció:

"... **Les onades de la mort m'envoltaven,**
sentia l'esglai dels torrents de Belial;
m'estrenyia amb el seu llaç
el Regne dels morts,
davant mateix tenia els seus paranyes.
Esberlà la volta del cel i baixà,
tenia sota els peus una negra
nuvolada
i, endut sobre les ales de l'huracà,
volava, prenent per carrossa un
querubí.
Llavors aparegué el fons de la mar,
els fonaments de la terra
quedaren descoberts,
en sentir el crit del vostre reny
i el bufec del vostre respir.
Des de dalt allargà la mà i m'agafà
i em tragué fora de l'aiguat,
m'alliberà d'enemics poderosos,
d'adversaris, més forts que no
pas jo..."
(vv. 5-18)

Amb imatges mitològiques espectaculars el salm descriu la salvació del qui suplica angoixat des del fons de l'abisme del *sheol*, d'on no pot sortir per les pròpies forces.

La vida del *sheol* és una còpia exacta de la vida terrena, però els éssers estan sense força, són com ombres. No existeix el bullici de la vida real, és un lloc de silenci i de quietud, no hi ha comunitat, regna la solitud i la incomunicació, els homes viuen prostrats, menjant fang i pols. Lloc de separació i oblit de Déu, no hi té lloc la lloança². El mite babilònic del *Descens d'Istar al Món Inferior*, descriu molt bé la imatge del Regne dels Morts:

“... A la Tierra sin Regreso.
 El reino de Ereskigal,
 Istar, hija de Sin, dirigió su espíritu
 A la casa sombría, morada de
 Irkal·la³
 A la casa de la que no sale quien
 entra,
 Al camino que carece de retorno,
 A la casa en que los que entran
 están sin luz,
 Donde polvo es su vianda y arcilla
 su comida,

2. W. EICHROD, *Teología del Antiguo Testamento II. Dios y mundo – Dios y hombre, Cristiandad 1975*, p. 216.

3. Reina del món inferior.

Donde no ven luz, residiendo en
 tinieblas,
 Donde están vestidos como aves,
 con alas por vestido,
 Y donde sobre la puerta y cerrojo
 se esparce el polvo⁴.

També el poema de Gilgames reflecteix els mateixos trets:

“... Mirándome, me guía a la Casa
 de las Tinieblas,
 La mansión de Irkal·la,
 A la casa que no abandona quien
 entró en ella,
 Por el camino que no tiene regreso,
 A la casa cuyos habitantes carecen
 de luz,
 Donde el polvo es su vianda y arcilla
 su manjar.
 Están pergeñados como pájaros,
 con alas por vestiduras,
 Y no ven luz, residiendo en
 la oscuridad...”⁵

4. JAMES B. PRITCHARD, *La sabiduría del antiguo oriente*, Ed Garriga 1966, p. 94,

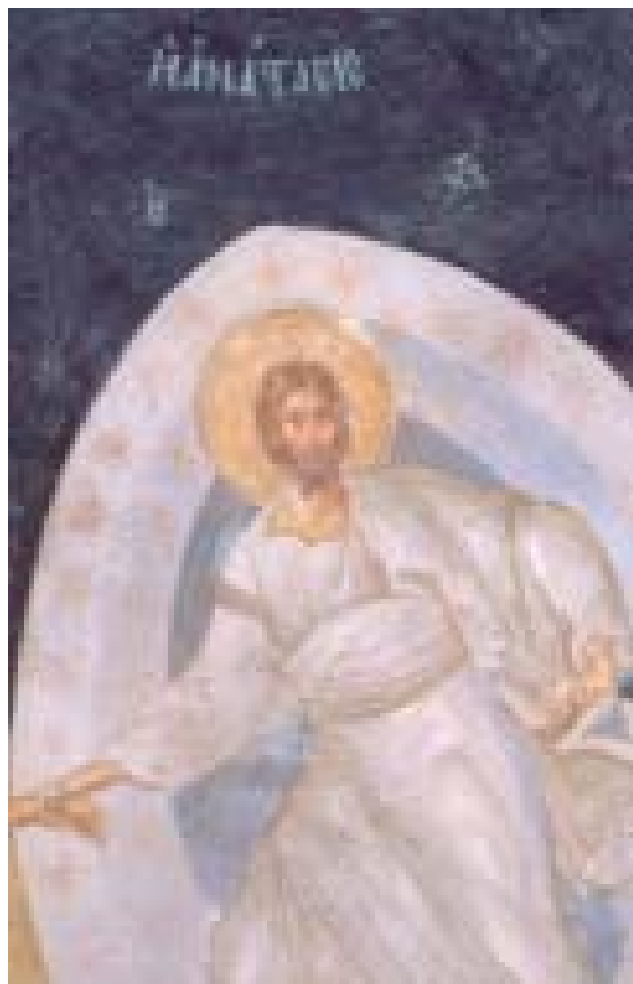
5. *Ibíd*, p. 69.

Aquests dos textos antiquíssims, del primer mil·lenni abans de Crist, deixen entreveure l'afinitat de les idees bíbliques amb les idees babilòniques. El *sheol*, un lloc tancat per muralles i portes amb forrellats (Jo 2,7), país obscur del qual no pot sortir ningú. Se subratllen les idees que els morts viuen sense força, com a mitges, menjant malament i envaïts de tristor.

Símbol d'estats de l'ànima

El *sheol*, com el cel, a més d'un lloc, és un estat de l'ànima que es pot viure ja en aquesta terra. Totes aquestes imatges ombrívoles i tristes són símbol dels nostres estats de l'ànima: Prostració, depressió, tristesa... D'aquests estats ve a alliberar-nos Jesús Ressuscitat. Ell baixa al més profund dels nostres abismes per il·luminar, animar, vivificar, ressuscitar els nostres cors ressecs i abatuts, com els ossos secs d'Ezequiel (cap. 47). L'abaijament de Déu en Jesucrist arriba fins a les fibres més fondes de la nostra humanitat caiguda, per, des d'allí, aixecar-nos i enlairar-nos. És el que narra d'una forma molt bella aquella homilia antiga sobre el Descens als Inferns que citàvem a l'inici.

EL SENYOR DAVALLÀ ALS INFERNES

¿Què és això? Avui hi ha un gran silenci a la terra; un gran silenci i solitud. Un gran silenci, perquè el rei dorm. La terra s'ha esgarrifat i ha restat immòbil, perquè Déu s'ha adormit en la carn i ha ressuscitat els qui dormien feia segles. Déu ha mort en la carn, i ha desvetllat els de l'abisme.

És ben cert que ve a cercar el primer home com si aquest fos l'ovella perduda. Ve a veure els qui *viuen a la fosca, a les ombres de la mort*; Déu i el seu Fill s'adrecen a alliberar de llurs dolors Adam, esclavitzat, i Eva ensems captiva.

El Senyor va entrar on eren ells amb l'arma vencedora, la creu. Adam, el primer home, el va veure, i tot colpint-se el pit per l'esbalaïment, cridà tothom, i els va dir: "El meu Senyor és amb tots". Crist va respondre i va dir a Adam: "I amb el teu esperit". Va agafar-li la mà i va fer-lo alçar; li deia: "Desperta't, tu que dorms, aixeca't d'entre els morts, i Crist t'il·luminarà.

Jo sóc el teu Déu, que per tu m'he fet fill teu; per tu i per la teva descendència ara parlo i em giro amb potestat als qui estan lligats: "Sortiu!", als qui estan en la tenebra: "Ompliu-vos de llum!", i als morts: "Ressusciteu!"

A tu t'ho mano: aixeca't tu que dorms, perquè jo no et vaig crear perquè et retinguessin, lligat, a l'abisme. Alça't d'entre els morts, que jo en sóc la vida. Aixeca't, plasmació meva, aixeca't, figura meva feta segons la meva imatge. Desvetlla't, marxem d'aquí, perquè tu estàs en mi i jo en tu, fem una unitat indestruïble.

Per tu, jo, el teu Déu, m'he fet fill teu; per tu, jo, el Senyor, vaig adoptar forma de servent; per tu, jo, que resideixo més amunt del cel, he baixat a la terra, i àdhuc

més avall d'ella; per tu, home, m'he convertit com en un home sense forces, deixat entre els morts; per tu, que vas eixir de l'hort del paradís, he estat lliurat als jueus en un hort, i en un hort he estat crucificat.

Mira les escopinades sobre el meu rostre; les vaig tolerar per retornar-te aquell primer alè de vida que vas perdre. Mira les bufetades sobre les meves galtes, que vaig rebre per adreçar, segons la imatge meva, la teva bellesa perduda.

Mira la flagel·lació de la meva esquena, que vaig aguantar per desfer-te de la càrrega dels pecats que portaves sobre les espatlles. Contempla les meves mans, clavades pels claus a la creu per causa teva; tu havies allargat lletjament fins a l'arbre la teva mà.

Vaig adormir-me en la creu, i una llança va percutir-me el costat; fou per tu, que, en el paradís vas adormir-te, i Eva fou treta del teu costat. El meu costat va guarir el dolor del teu; el meu son et detraurà del son de l'infern. La meva llança va detenir la que es girava contra tu.

Alça't i marxem d'aquí. L'enemic et va treure de la terra del paradís, però jo et reintegraré no pas al paradís, ans al soli celestial. L'enemic et privà de l'arbre de la vida, però vet aquí que jo mateix, la vida, m'he fet u amb tu. He ordenat als querubins que et vetllessin com escau que ho facin els servents; faré que t'adorin com cal adorar Déu.

El tron dels querubins ja està a punt, els servidors estan preparats i disposats, la sala adornada i la taula parada. Les tendes i les mansions eternes també estan preparades; han obert ja els tresors dels escollits. En una paraula: tens el Regne del cel preparat des de tota l'eternitat.

EL CARDENAL VIVES I TUTÓ, A CENT ANYS DE LA SEVA MORT

FRA VALENTÍ SERRA DE MANRESA

Hem celebrat enguany el primer centenari del traspàs del cardenal Vives, que s'esdevingué el dia 7 de setembre de 1913 a Monteporzio Catone, petita població situada a prop de Frascati. El record d'aquest fet ha suscitat la celebració d'una sèrie d'actes commemoratius arreu de Catalunya entorn de la figura i projecció internacional del cardenal caputxí.

Josep Vives i Tutó, nasqué el 15 de febrer de 1854 a la població de Sant Andreu de Llavaneres en el cor d'una família catalana de condició molt humil. Josep Vives, quan només tenia 15 anys, optà per la vida caputxina i s'embarcà junt amb una vintena de nois, guiats pel P. Segimon de Mataró, vers Guatemala, on arribaren a La Antigua el dia onze de juliol de 1869. Entre aquests joves hi havia Ricard Vilà i Mateu -- de religió fra Francesc Xavier d'Arenys de Mar--, que l'any 1900 fou el primer ministre provincial de la Província caputxina de Catalunya ran de la restauració, i després, l'any 1911, fou nomenat primer vicari apostòlic de la missió de Guam, a l'Oceania, on hi morí el primer de gener de l'any 1913, ara fa també cent anys. Dos anys més tard, el 1871, s'afegiria a la comunitat caputxina a l'exili de Guatemala el seu germà Joaquim Vives i Tutó, artífex de la restauració de la vida caputxina a Espanya.

Fou el mateix onze de juliol de 1869, jorn en què els joves catalans arribaren a La Antigua, que tingué lloc la cerimònia d'ingrés al noviciat d'aquells joves vinguts

de Catalunya i que volien experimentar la *forma vitae* dels caputxins. Aquell dia de 1869, Josep Vives, a més de l'hàbit franciscà, rebé també el nom de fra Josep de Calassanç de Llavaneres. Tres anys després, el 1872 els quaranta religiosos que llavors integraven la comunitat guatemalena del convent dit "de Belén", expulsats pel govern liberal-maçònic cercaren refugi a Califòrnia i, després, als Estats Units, on se subdividiren en tres grups, que prengueren distintes destinacions. Fra Josep de Calassanç cercà acollida en la Província caputxina de Tolosa de Llenguadoc, on s'hi establí, junt amb altres companys caputxins, l'octubre de 1872. Després d'una breu estança al convent d'Ibarra (a l'Equador), fra Calassanç de Llavaneres retornà a la província caputxina de Tolosa. Al convent de Perpinyà completà els estudis teològics, i en aquesta població hi rebé el sacerdoci el dia 26 de maig de 1877. Un any després, amb data 18 de setembre de 1878, al P. Calassanç li fou confiada la direcció de l'Escola Seràfica i, alhora, fou nomenat guardià, o superior, del convent caputxí de Perpinyà.

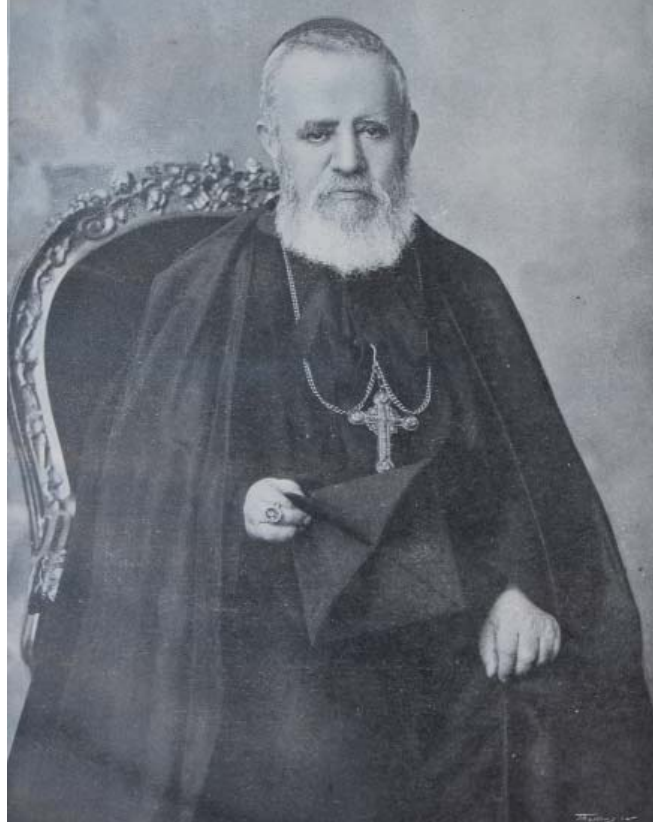
Com a resultat dels efectes del decret de supressió dels ordes religiosos que promulgà el Govern francès, el P. Calassanç de Llavaneres, juntament amb els joves candidats a la vida caputxina que es formaven a l'Escola Seràfica de Perpinyà, van haver de travessar a finals de l'any 1880 els Pirineus i establir-se, el gener de 1881, a la població barcelonina d'Igualada, on Vives i Tutó hi féu bastir l'actual

convent de caputxins que va voler posar sota l'advocació de la Immaculada Concepció. En aquest convent igualadí, Calassanç de Llavaneres hi començà la seva tasca d'escriptor i publicista.

Tres anys després, l'any 1884, el P. Calassanç fou enviat a treballar a la cúria generalícia dels caputxins, a Roma, on, a petició del seu germà Joaquim M. de Llavaneres, llavors Comissari Apostòlic dels caputxins hispans, hi començà les complexes gestions jurídiques per a tramitar l'abolició del Comissariat dels Caputxins hispans, per tal de vincular-los canònicament a la cúria generalícia de Roma. A partir d'aquest any 1884 començà la llarga i fecunda activitat del P. Calassanç al servei de l'Església de Roma i de Catalunya. La tasca més remarcable de Vives i Tutó en aquest període d'intens servei eclesial fou la responsabilitat que tingué en primera persona de l'organització, dinamització i desenvolupament del Primer Concili Plenari Llatino-Americà (que començà el 28 de maig de 1899 i acabà el 9 de juliol del mateix any). Fou tanta l'eficàcia i l'operativitat del P. Calassanç de Llavaneres durant el desenvolupament d'aquest Concili que, totalment satisfets el Romà Pontífex i els bisbes americans per l'organització i el bon funcionament de les assemblees, el P. Calassanç conclogué les sessions presidint-lo ja com a cardenal.

En efecte, el dia 19 de juny de 1899, el framenor caputxí, P. Calassanç de Llavaneres, rebia el nomenament de membre del Sacre Col·legi Cardenalici, quan només comptava amb 45 anys d'edat. Des d'aquest moment, la seva vida esdevingué totalment dedicada al servei dels papes Lleó XIII i Pius X.

Lleó XIII estimava molt entranyablement el cardenal Vives i, atesa la condició de terciari franciscà, el Papa Pecci quan percebé que se li aproximava el moment

de fer el seu traspàs disposà que el P. Calassanç de Llavaneres, cardenal Vives i Tutó, li impartís la benedicció dita "de Sant Francesc" abans no expirés. Però, qui millor connectà amb *il cardinale santo*, fou el Papa Giuseppe Sarto, Sant Pius X, ànima bessona del cardenal Vives, amb qui visqué, molt a fons, la comunió d'ideals i la visió sobrenatural de l'Església. De fet, fou a petició del Papa Pius X, que el cardenal Vives intervingué de manera tan directa en la redacció del decret *Lamentabili* i de l'encíclica *Pascendi*, quan l'any 1907 es condemnaren les orientacions del modernisme teològic.

A propòsit d'aquestes actuacions eclesials del cardenal de Llavaneres, cal remarcar el treball titànic que realitzà com a primer prefecte de la nova Congregació de Religiosos que ell mateix hagué de vertebrar i organitzar per primera vegada, quan es creà l'any 1908. Des d'aquesta Congregació, el cardenal Vives ajudà a assolir la reconeixença pontifícia de moltes de les nostres congregacions religio-

ses, masculines i femenines, fundades en un esplendorós moviment d'expansió de la vida religiosa en l'Església de la Catalunya del segle XIX.

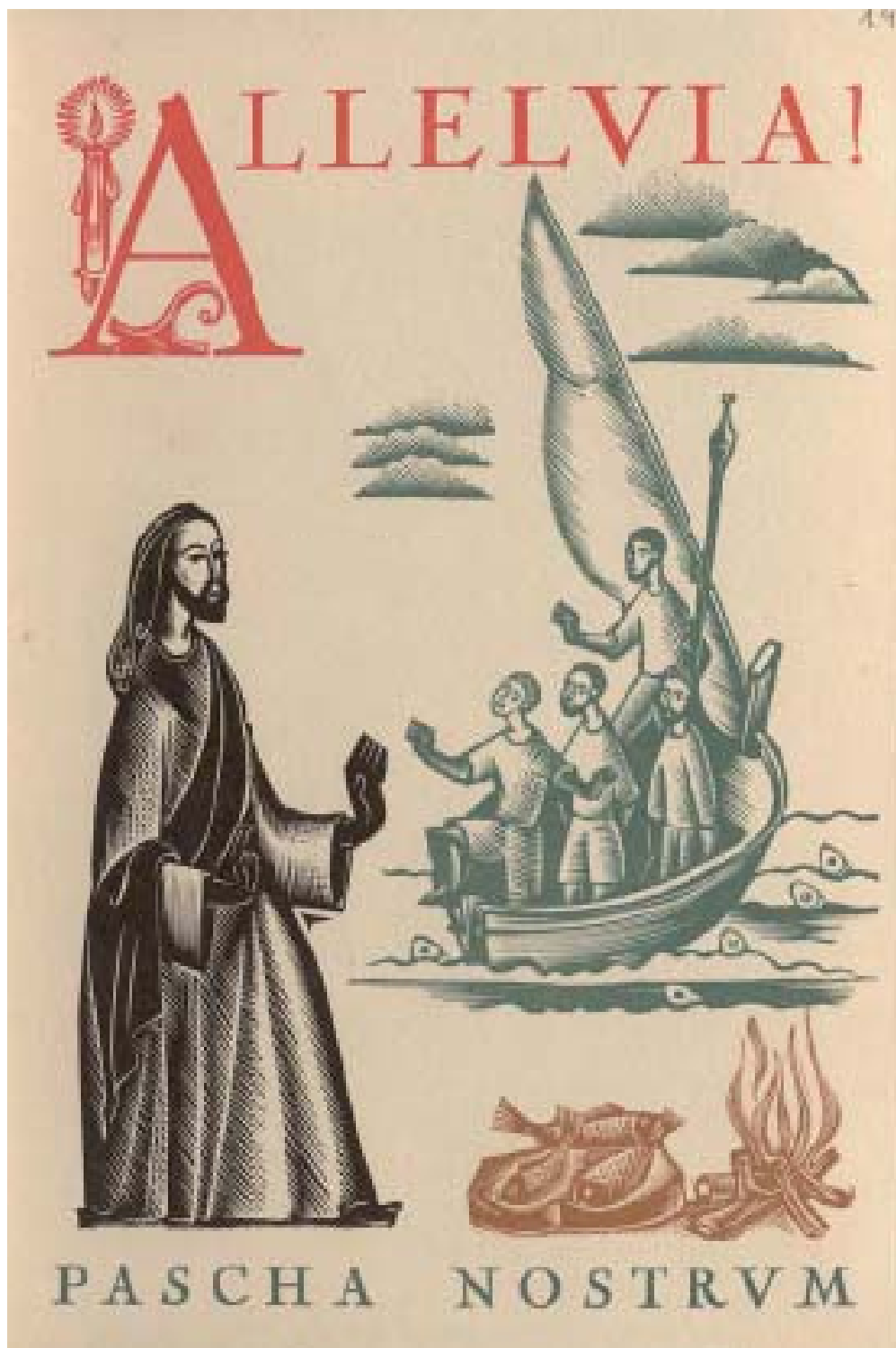
Fou també de gran transcendència l'acció que el cardenal Vives efectuà a favor de l'Església de Catalunya, especialment els continuats esforços que féu l'any 1902 per tal d'impedir la remodelació de les diòcesis de Catalunya (quan es volien eliminar les que no coincidien amb una capital de Província), a més de deturar que s'executés, o s'imposés, el decret del comte de Romanones que volia obligar les escoles catalanes a l'ensenyament del catecisme en llengua castellana. I foren també molt remarcables les accions que Vives i Tutó efectuà l'abril de 1909 davant del cardenal Rampolla per tal d'evitar que el Dr. Torras i Bages fos allunyat de la seu de Vic i promogut a l'arquebisbat de Burgos, tot evitant que es debilités la pastoral catalana amb la pèrdua d'un prelat tan sensible a la identitat catalana.

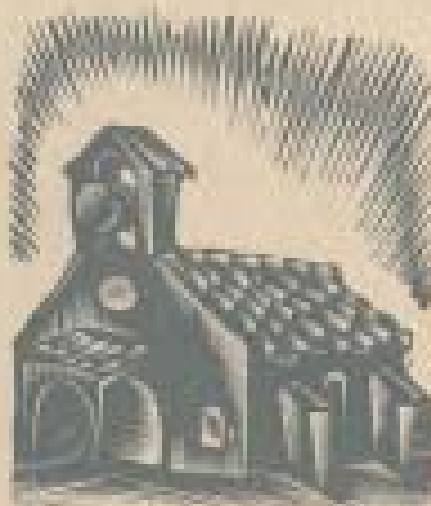
Vives è tutto, així, d'aquesta guisa, els murmuradors de la Roma del Papa Sarto pronunciaven a la italiana, el nom del cardenal caputxí, tot donant a entendre que

el cardenal Vives gaudia a la Santa Seu d'una mena "d'omnipotència". L'acudit és una mica exagerat si es té en compte, d'una banda, la personalitat i fermesa de Pius X i, per l'altra, el fort influx dels cardenals Gasparri, De Lai i Merry del Val, de manera que no s'hauria d'atribuir exclusivament a l'influx de Vives i Tutó (el mentor i confessor del Papa) la responsabilitat de totes les decisions papals. Tanmateix, aquell *calembour* --el joc de paraules *Vives è tutto*-- és indicatiu del notable pes del caputxí de Llavaneres a la Roma pontifícia, tant, que tal com escriví el P. Antoni M. de Barcelona, l'actuació de Vives i Tutó estava íntimament unida a la del Papa.

El dia 7 de setembre de 1913, en saber el Papa Pius X que ja s'havia produït la mort del cardenal caputxí, el seu confés i confident, tot plorós afirmà que s'acabava de perdre l'amic més fidel de la Santa Seu; i ell perdia un bon amic i conseller que l'assessorà al llarg de, pràcticament, tot el seu pontificat, tal com ho testimoniaren eminents prelats, com els cardenals Pietro Gasparri i Augusto Silj. També ho reconegué i ho posà en relleu el P. Miquel d'Esplugues, ministre provincial dels caputxins.

Després de la mort del cardenal Vives, a la catedral de Barcelona el dia 17 de novembre de 1913, se celebrà un funeral solemníssim que presidí el bisbe de Girona, l'arenyenc Francesc de Pol, i amb un sermó a càrrec de Josep Torras i Bages, bisbe de Vic. Durant l'oració fúnebre el Dr. Torras afirmà que el cardenal caputxí de Llavaneres "li recordava Sant Jeroni per la seva gran humilitat i austeritat de vida". D'altres, en canvi, ran de la mort del cardenal de Llavaneres, van voler comparar a Vives i Tutó amb sant Ramon de Penyafort, atès el valuós servei que un i altre prestaren a l'Església de Roma i de Catalunya, ambdós catalans universals de projecció internacional.

HÆC AVLA RESVLITET

TRENCA L'ALBA, VE LA LLUM

I

TRENCA L'ALBA, VE LA LLUM
CRIST SORGEIX, CAIGUÉ LA MORT,
EL TRIOMF DEL VERB, EL FORT,
ÉS LA JOIA EN LA TENEBRA,
AL LELUÏA!

II

LA CREU ALTA A TOTS ELS VENTS
TOT EL MÓN CANTA EN LA FE.
EL TRIOMF DEL NATZARÉ
ÉS L'AURORA EN NOSTRA FEBRE.
AL LELUÏA!

CHORAL N.º XVI

Choral N.º XVI, *acompanyat* Joan B. Soler, autor

Four vocal staves (Soprano, Alto, Tenor, Bass) with lyrics:

 Foura l'alba, ve la llum. Est sorgint, ve què la vent. Et li vent del

 Foura l'alba, ve la llum. Est sorgint, ve què la vent. Et li vent del

 Foura l'alba, ve la llum. Est sorgint, ve què la vent. Et li vent del

 Foura l'alba, ve la llum. Est sorgint, ve què la vent. Et li vent del

Continuation of the four vocal staves:

 Vent, et Vent, de la jo-ia en la tra-ce-stra.

 Vent, et Vent, de la jo-ia en la tra-ce-stra.

 Vent, et Vent, de la jo-ia en la tra-ce-stra. Al-le-lu-ia, al-le-lu-ia,

 Vent, et Vent, de la jo-ia en la tra-ce-stra. Al-le-lu-ia, al-le-lu-ia,

Final system of the four vocal staves:

 Al-le-lu-ia, al-le-lu-ia, al-le-lu-ia, al-le-lu-ia! al-le-lu-ia!

 Al-le-lu-ia, al-le-lu-ia, al-le-lu-ia, al-le-lu-ia! al-le-lu-ia!

 Al-le-lu-ia, al-le-lu-ia, al-le-lu-ia, al-le-lu-ia! al-le-lu-ia!

 Al-le-lu-ia, al-le-lu-ia, al-le-lu-ia, al-le-lu-ia! al-le-lu-ia!

FRA JOSEP MARIA GARCIA

FRA JOAN BOTAM I FRA JOSEP MANUEL VALLEJO

El diumenge 10 de febrer la Germana Mort se'ns enduia el nostre germà Josep Maria Garcia, després de quinze dies d'estada a l'hospital. La seva vida ha estat, per a molts de nosaltres, una presència discreta, senzilla, entranyable. Bona part de la seva vida l'ha passada a la fraternitat de Pompeia, de manera que era ja una figura i una presència habitual en el paisatge conventual. El nostre ésser, quan és bonhomíós, humil i acollidor, omple, acompanya i asserena.

Nasqué a Sarrià l'any 1938 al si d'una família cristiana, amb molts germans, que vivia com podia la greu situació de la Guerra Civil. A l'ombra de la parròquia de sant Vicens de Sarrià trobà guiatge i suport. El vicari, mossèn Ramon Daumal, més endavant bisbe auxiliar de Barcelona, pel qual fra Josep Maria sentia una gran estimació, era en tot i per tot al seu costat.

Entrà d'adolescent al Seminari Seràfic d'Igualada on trobà una gran sintonia amb el pare Maties Boada. Féu el seu noviciat a Arenys de Mar i professà la regla de sant Francesc l'any 1955. Vivia a fons la seva vocació, fort, molt fort en la pregària, en l'experiència personal de diàleg interior amb incidència en la vida i en el servei que eventualment li encomanessin.

Exercí de professor al nostre col·legi de Les Borges Blanques. La tasca era dura i les seves energies a causa de la diabetis escasses. Va anar al Concili com a familiar en temps dels nostres pares conciliaris mons. Maties Solà, especialment, mons. Plàcid Crous i mons. Marcellà Canyes. En tornà content i més contents encara el pares conciliaris.

Formà part de la comunitat de Pompeia al servei de monsenyor Maties com a familiar, cerimonier i company. Aquí començà a manifestar el seu amor a la pregària litúrgica, al cant, al desplegament del culte i, alhora, al contacte amb els joves i antics alumnes de l'escola de Pompeia amb els quals constituí el grup "Amics de Pompeia". El teatre (com a director i actor), les excursions, la reflexió en grup, configuraren l'eixamplament de la seva personalitat al convent.

En quedar més disponible, difunt mons. Maties, va entrar al servei de la secretaria provincial. Atent, ordenat, pulcre, sensible. Bon coneixedor de la llengua. Conductor i acompanyant d'hostes amb el cotxe (que sabia mantenir amb

tota cura): el visitador, Lázaro Iriarte, el ministre general, Flavio Roberto Carraro... Era el secretari ideal: discret, previsor, detallista, agraït. Sempre amb la màquina de retratar a sobre.

En Josep Maria tenia molt de sentit de l'humor, sempre prompte a explicar facècies i acudits. Mai una paraula de censura ni de crítica. No li plaïen les arrogàncies, l'autosuficiència ni les imposicions. Amic dels qui no solien tenir gaires amics, amic de tothom. Sempre genuí, autèntic. Feliç amb la seva identitat com a frare, sense títols, sense privilegis.

Malgrat la seva salut fràgil, els darrers anys ha estat un germà fidel a les seves tasques que acomplia amb precisió i puntualitat: el butlletí de la comunitat, la missa de 12h, el menjador, la cartellera, el grup de Retrobament... La seva presència discreta i educada als actes de comunitat omplia i acompanyava. Els qui hem tingut la sort d'acompanyar-lo i cuidar-lo en la seva malaltia, sabem de la seva discreció i paciència, mai no volgué donar feina, sempre et donava les gràcies. Tot i el seu estat de salut, et preguntava pels frares, pels familiars. Era una persona piadosa. Quan se li va comunicar la gravetat del seu estat, va omplir els seus darrers dies d'oració i devoció. Un autèntic privilegi haver pogut acompanyar-lo! Donem gràcies a Déu pel do d'haver conviscut amb ell. Que al cel ens puguem retrobar!

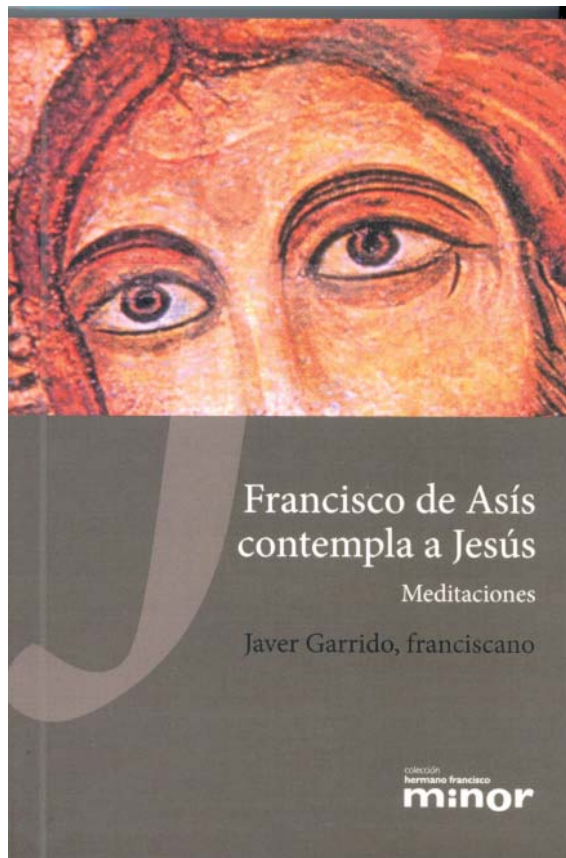
FRANCISCO DE ASÍS CONTEMPLA A JESÚS

Meditaciones

JAVIER GARRIDO

Ed. Aranzazu 2012

Aquest nou llibre de la col·lecció hermano Francisco minor, conté 25 breus reflexions sobre aspectes de Jesús que valorava sant Francesc. A partir dels Escrits i Biografies del Sant, l'autor proposa textos breus molt adients per a la meditació i la pregària. Javier Garrido és un bon franciscanista, amb nombroses publicacions, que es dedica a l'acompanyament de grups i persones en la recerca espiritual.

CON CARTONES POR LA CALLE

Enrique Richard

10 AÑOS DE VOLUNTARIO EN
EL EQUIPO DE CALLE DE ARRELS FUNDACIÓ

CON CARTONES POR LA CALLE

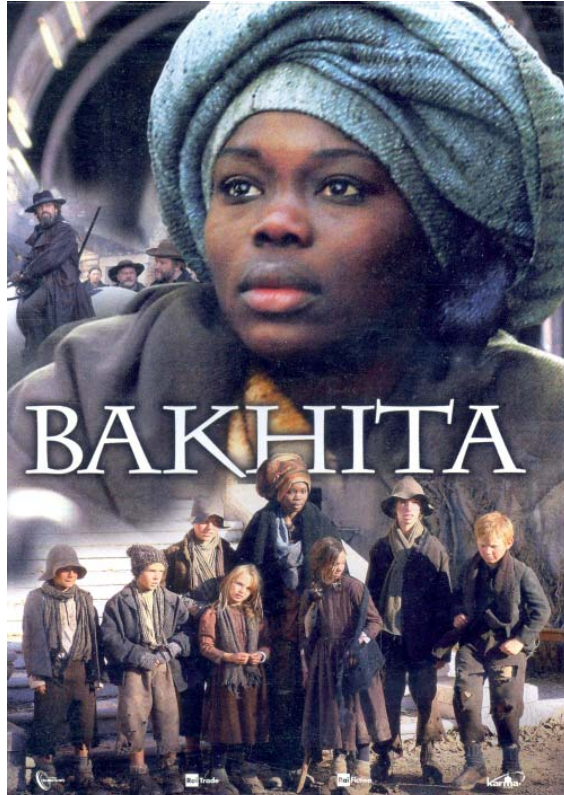
ENRIQUE RICHARD, 2013

Aquest llibre és el relat de deu anys d'experiència d'acompanyament de persones que viuen al carrer. El seu autor és l'Enrique Richard, voluntari de la Fundació Arrels esmerçant el seu temps en la cura i acompanyament de persones sense sostre, que ens va fer un article sobre el tema al nº 233, pp: 9-16 de la nostra revista. El relat, emotiu i punyent, ens aproxima i dóna a conèixer un dels problemes més lacerant de les nostres ciutats, agreujat encara més per la crisi econòmica.

BAKHITA

Pel·lícula de GIACOMO CAMPIOTTI
DVD. Karma films

Aquest film, basat en una història real, narra la història d'una noia que als set anys fou segrestada i esclavitzada a Darfur. Alliberada per un comerciant italià, que la porta al seu país, descobreix el Cristianisme amb la llibertat que dona el Crist i la dignitat de filla de Déu que postula la fe cristiana. De gran es feu religiosa canosiana. Fou canonitzada pel papa Joan Pau II.

L'espiritualitat de Santa Clara

A càrrec de:

NIKLAUS KUSTER

**Del 24 de juny
a la tarda fins
al 28 de juny
al matí**

Lloc: Residència Pare Manyanet (C/ Entença 307-309)

Matrícula gratuïta. Més informació: teresapujal@gmail.com

**Organitza: Federació de Clarisses, Família Franciscana
i Facultat de Teologia de Catalunya**

«... Aixeca't, tu que dorms,
ressuscita d'entre els morts,
i el Crist t'il·luminarà...»

(Ef 5,14)